

5 do 8 čevljev debela. Nje les je prav koristen, in se na mnoge viže in za veliko reči porabi. Množi in seje se tudi po semenu.

Te štiri dozdej imenovane sorte, kakor borovec, mecesen, jelka ali hojka in smreka se še zato posebno priporočé, ker na vsakim, še tako slabim kraju in zemlji rade in dobro rastejo; po njih listji pa dobro perst ali zemljo delajo in množijo, de po tajisti tudi druge rastljine prav dobro rasejo.

(Dalje sledi.)

Veliki zbor

kmetijske družbe v Ljubljani..

20. dan p. m. je bil veliki zbor kmetijske družbe v Ljubljani, ki ima po postavah vselej mesca listopada biti. Če ravno se o tem zboru ni toliko udov snidilo, kakor poslednjikrat, ko so nas ljubljeni nadvojvoda Janez s svojo pričijočnostjo počastili, so bili pomenki vunder precej živi. Povsod se kaže, de se je z novim časom tudi svobodnost govorjenja bolj razvila in de je malokdo boječ, očitno govoriti, ako ima kaj povedati. Če o prvih poskušnjah še ne gré vse natanjko po zborniškim redu (parlamentarischer Form), se bo sčasama vse to že privadilo. Vsaka reč se mora naučiti po skušnjah.

Naš gosp. deželni poglavar, grof Chorinsky, kakor tudi mnogo namestnikov družih kmetijskih družb in več predstojnikov in odbornikov naših podružnic je počastilo s svojo pričijočnostjo ta zbor, kteriga je družbe predsednik gosp. Fidelis Terpinč, s prijaznim pozdravljenjem začel.

Družbe tajnik, Dr. Bleiweis, je oznanil potem zboru vse imenitniši opravila, ki jih je po poslednjim velikim zboru središni odbor opravil. Z veseljem se je zaslišala mnoga podpora, ktero je zopet c. k. ministerstvo kmetijstva in pa c. k. deželno poglavarstvo kmetijski družbi naklonilo. Naznanil je dalje zboru, de poduk slavniga g. profesorja Hlubeka „kako murve in svilode (svilne gosence) rediti“ je v slovenskim jeziku za natis že izdelan in gosp. Hlubek pripravljen, naši družbi potrebno število lepih podob k ti knjižici brez plačila podariti. Zbor je sklenil, 600 iztisov napraviti, in jih po nar nižji ceni prodajati, nekatere pa tudi, posebno šolam, brez plačila podeliti. — Ravno tako je bilo na predlog g. fajmoštra Vertovca sklenjeno, njegovo „Sporočilo slovenskim vinorednikom“ berž v natis dati. „Novice“ bojo na „Novične“ stroške še to leto to izverstno delice svojim bravcam v dokladi brez plačila prinesle; razun tega si je pa domoljubni g. fajmošter še posebej 1200 iztisov naročil, de jih bo razdelil po slovenskim.

(Dalje sledi.)

Nova slovenska knjiga.

Robinson mlajši.

Celi dve leti je ti dragi ljubljenec mile mladeži k nam na potu bil in mesec dni bode, kar je njegova blaga, zabave in uka polna knjižica v slovenski obleki na svetlo prišla in sicer po izverstni roki prečastitiga Oroslava Cafa. Radostnega serdca jo pozdravimo in spisatelju prelepo hvalo rečemo. Slobodno se vsa naša mladež te mične, kratkočasne pripovesti iskreno veseli. Neke — neke zadovoljne ure si bode pri njej zavžila, neko važno resnico in znanost si veselovaje prilastila.

Učecim se mladenčem pak še podá ta kniga drugo ugoto in imenitno korist. Skoro nevedoma in igrave jim pomaga dobro stopinjo k napredku; jo pelje po kratkem potu k našim naj izobražnejšim srodnim bratom

Čehom in jim do njih bogatega slovstva skoro na pol vrata odpre.

Večo korist pak še podá našemu domačemu slovstvu s svojo zbirčico čistoslovenskih, prereditih in težko pogrešanih besed, ktere nam kakor žlahtne bisere iz morja pozabljivosti reši in iz skritega zakotja na beli dan prikaže. To je dragi zaklad. U tem zvedeni možje znajo, da je vsaka zlat vredna. Slobodno se toraj veselimo!

Alj žali Bog! da se je v to ljubo knjigo čez navado in potrebo natisnih in popravnih pomot ukradlo — posebno iz začetka. Nekatere besede so popačene, krivo ločene i spojene, zmes ločniki in čerte izpušene, naglaski na robe in včasih clo iz spodnje verste v gornjo postavljeni!! Očiten dokaz, da spisavec ne mogel sam svojega zalega sinka z očetovsko ljubeznjo, skerbjo in sprevidnostjo ali po vesti prijateljski roki v beli svet upotiti!

Vunder se bistri Slovec berž v to najde, potika na teh malenkostih mu koj premine in s tem več se veseli obilnega sladkega, zdravega jedra, po katerem mladega bravca tak silno mika, da hrepeni in komaj včaka berž, berž zvediti, kar se bo dalje godilo. Taka se godi tudi dorašenim. Če pak za tega voljo radi prizanesejo sem ter tje krivi čerki in se vsi novemu slovstvenemu cvetu radujemo, to vem, da nekdo gotovo ne — gotovo ne spisavec sam — kteremu lahko serce žalosti in bolečine poka, in rudečica lice poliva, da mu negoda in huda uima toliko lepega cvetja pokvari in z neslano spako podmeni! Naj ga tolaži, kar nas: da še namreč sploh toliko preblagega dišila ostane, da prebrana kniga brave in poslušavce prijazno zavzema in popolnoma zadovolji. Zraven ima papir in natis prav prav snažen in je za 1 gold. dober kup. Bog daj toraj tudi pri nas Mlajšem Robinsonu toliko serčnih prijateljev, kolikor povsodi drugod. Živkov.

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Koroškega. Na sv. Katarine den je bila volitev župana in odbornikov v Borovljah. Volitni oddelki so bili 3; volilo se je 12 odbornikov in 6 namestnikov. Akoravno vsak previden človek spozná, da za oskerbovanje srenjskih zadév izvoljeni možje se ne merijo samo po rodoljubju, temuč tudi po družih lastnostih, ktere sploh srenje prid in blagor terja, vunder vsaciga domorodca veselje obide, ako čuje, da izvoljeni v slovenskih krajih so tudi rodoljubi ali saj ne tiste stranke, kteri se po pravici „nemškutarska“ pravi. Pri Borovljskih volitvah ne moremo reči, de bi bila domodska stranka premagala, čeravno so med izvoljenimi odborniki nekteri prav iskreni rodoljubni možje, večina je pa vunder taci, ki se dosihmal niso prijatli slovenšine skazovali. Kako se bojo prihodnjič obnašali, bo prihodnost učila. Nadjamo se, da naše zvezde, ki so se zdej v še večim svitu nad našim obzorju pokazale, ne bojo nikdar čisto otamnele, ker so se naše želje v jednoglasni volitvi našega poprejšnega občno častitega, ravno tako poštenega kakor delavnega predstojnika g. Ignaca Justa tudi za prihodnega župana dopolnile, na kterega popolno zaupanje stavimo, da bo tudi prihodnjič pravičen branitelj slovenske ravnopravnosti; kakoršniga se je dosihmal slavno skazal, čeravno je zavolj slovenščine že veliko prestal in se pri vsem tém od poti pravice, ki jo tudi slovenski narod v Avstrii terjati sme, premakniti ni dal. Po volitvi zvečer ob sedmih so se podali odborniki v cerkev k prisegi, ktera se je, žali Bože! nemško zveršila, čeravno pričujoča velika množica ljudstva je malo tega razumela in po dokončanem govoru g. fajmoštra slovensko pesem „Bog mi Tebi hvalo damo, za Gospoda te spoznamo“ i. t. d.

ovce; iz sadu žgejo dobro žganje in delajo dober jesih. Množi se po semenu in s cepljenjem; hruške in jabelka na-nj cepljene dobro rastejo.

Mokovec (Mehlbeerbaum, Mehl-Eberesche, sorbus aria) dorase 30 do 40 čevljev, in se od vsih družih dreves po svojih moknatobelih peresih že od delječ razloči. Brenkovec ali brenkinja (Elsebeerbaum, sorbus torminalis) doseže visočino od 40 do 50 čevljev. Les obéh dveh drevesc se da za mnoge reči, sad pa za žganje, jesih in za pičo perutnine dobro rabiti. Množita se obá po semenu.

Mali berst (Feld-Rüster, ulmus campestris) postane 50 do 80 čevljev visok, 2 do 3 pa debel. Dolgo rečljasti berst (langstieliger Rüster, ulmus effusa) zraste pa še večí in debelejši kakor uni. Les obéh sort je hrastovimu in mecesnovimu enak, in je veliko vreden.

Češnja (Süsskirschbaum, prunus avium) zraste po 60 in 80, — višnja (Sauerkirschbaum, prunus cerasus) pa od 30 do 40 čevljev visoka. Les in sad teh dveh drevesc se mnogoverstno rabita; kakor tudi ternulje, (Schlehen, Pflaume, Schwarzdorn, prunus spinosa) in mahalelke (Machaleb-Kirsche, prunus Mahaleb). Vse se množijo po sadnih peškah.

Opomniti moramo še nekterih bolj germovčastih drevesc, ki so tudi zlo koristne in se na več viž in v velik dobiček rabijo; zavolj tega pa tudi zaslužijo, da se med druge drevesa sejejo in sadé. Množijo se po sadu in semenu. Te le so: nagnoj (gemeiner Bohnenstrauch, cytiscus laburnum) — medvedove hrušice (stumpfbblätteriger und spitzblättriger Weissdorn, crataegus oxyacantha in monogyna), — brinje (gemeiner Wachholder, juniperus communis), — dren (Kornelkirschbaum, cornus mascula), — šmarna hrušica (Felsen-Birnstrauch, Amelanchier vulgaris), — kozje češnje, černi glog (Purgier-Wegdorn, rhamnus catharticus), — smerdel (Alpen-Wegdorn, rhamnus alpinus), — bezeg (gemeiner Hollunder, sambucus nigra), — ruj, strojarsko drevó (Perücken-Sumach, rhus cotinus), — kločki, kločičuje (gefiederblättrige Pimperness, taphylea pinnata), — češminje (Sauerdorn, Berberitzenstrauch, berberis vulgaris).

(Konec sledi.)

Veliki zbor

kmetijske družbe v Ljubljani.

(Dalje.)

Sklepi kmetijskiga zbora na dalje so bili: da se ima po nasvetu g. grofa Riharda Blagaja od g. Ambroža napravljena osnova novih postav za pôsle vsim podružnicam v pretres poslati, da se bo potem predložila vikšimu poterjenju. Gosp. A. Galle, silno potrebo novih poselskih postav spoznaje in prepričan, da ta reč sega v opravilstvo deželnega zbora, je željo razodel, da naj bi, kakor v nekterih družih deželah, tudi naše županije visoko ministerstvo za skorajšni poklic deželnega zbora prosile. Ker pa kmetijska družba ni v opravljeni zavezi s županijami, ampak le s svojimi podružnicami po deželi, in ker družba nima s politiškiimi, ampak le s kmetijskimi rečmi opraviti, je zbor, opustivši daljno pomenkovanje o tem predlogu, dalje sklenil 3 prošnje do ministerstva, namreč: 1) naj bi se (po predlogu g. H. Ulriha) napravila v Ljubljani učilnica za gojzdnarske vednosti, 2) naj bi po predlogu g. grofa Barbota se kmalo také potrebna postava za poravnavo služnih pravíc (servitutov) dala, in 3) po predlogu g. A. Galleta, da naj bi se kmalo gojzdna postava dala, scer se bojo kakor vse podružnice pišejo, gojzdi o malih létih tako pokvarili ali clo pokončali, da bomo v več krajih gol in pust Kras imeli.

Po nasvetu podružnice Idrijske je zbor sklenil, visoko ministerstvo prositi, da naj bi presvitli cesar dovolili, da bi nar pridniši učenci podkovijske in živinozdravilske učilnice začasno oprosteno od vajaškiga stanú vživak, ker je krajnski deželi umnih kovačev in pomočnikov v živinskih boleznih tako silno potreba — pri ti priliki je bilo tudi sklenjeno, ravno to prošnje tudi za nar pridniši učence kmetijskih učilnic zopet ponoviti, ker je napravo tudi teh učilnic visoko ministerstvo samo ustanovilo.

Zavolj doneska, ki ga ima sleherni ud kmetijski družbi vsako léto z dvema gold. odrajtati, je bilo sklenjeno, da ima také ostati, kar družbine postave predpišejo, ker brez denarnih pripomočkov nobena družba ne more nič storiti; kmetijska družba pa za deželo veliko stori in bo imela tudi za naprej več storiti v podružnicah. Kmetijski družbi je dovoljeno, v kmetijskih zadevah se z ministerstvom samim posvetovati in to in uno popravo nasvetovati — sedanji stan kmetijskih družb je tedaj veliko velavniši od vsih družih. Ud kmetijske družbe biti, ni tedaj prazna čast, ampak vsak, kterimu je za kmetijstvo svoje domovine mar, zamore in ima pravico kot njeni ud se za eno ali drugo reč potegniti, eno ali drugo dobro napravo sprožiti i. t. d.

Gosp. Dr. Struppi je razložil stan podkovijske šole in živinozdravnišnice v Ljubljani, in povedal, da od noviga léta do vsih svetih je bilo tukaj 321 konj z večidel bolnimi kopiti podkovanih, v živinozdravnišnico pa v vsim skupej 317 bolnih živinčet perpeljanih, nar več konj, potem psov, potem goveje živine, in nar manj prešičev; zunej živinozdravnišnice v Ljubljani in zunej Ljubljane se je ozdravljalo še 67, večidel bolnih govéd.

Iz tega je očitno, da imajo učenci obilo priložnost, se umniga podkovanja, ozdravljanja bolnih kopit in ozdravljanja vsih družih bolezní djansko in dobro naučiti. — Kar pa podkovanje konj vtiče, ni v ti učilnici taka, kakor je pri družih kovačih, da vsak konje kuje, če se tudi nikjer ni umetniga podkovanja učil, če se le „ksel“ imekuje. Ali Bog pomagaj! kje češ pri nas dobriga v podkovstvu zdravih in bolnih kopit popolnoma izurjeniga „ksela“ vzeti, ker naše v podkovijski umetnosti izvedene mojstre lahko na perstih šteješ! V ti učilnici pa se bo pod vodstvom izverstniga učenika izučilo veliko dobrih kovačev, ki bojo potem pravi mojstri. Nobenimu se pa tukaj pred ne dopusti podkovanje konj, dokler ni za umniga kovača skušen.

Zastran potrebniga denarja za poplačanje zidanja imenovane učilnice je poterdil in dovolil občni zbor predlog družbiniga odbora.

(Konec sledí.)

Spomin na Gradec.

Perve dni tega mesca sim bil v družbi dveh prijatlov v Gradcu. Povabilo slavne Štajarske kmetijske in obertnijske družbe nas je tje peljalo, se vdeležiti občnih zborov kmetijske in obertnijske družbe, kterih predsednik so na vse strani neutrudljivi svitli nadvojvoda Janez bili. Mnogo važnih reči se je sklenilo ali za izpeljanje namenilo, kakor: pomnoženje podružnic, osnova novih poselskih postav, osnova gojzdnih postav, naprava še 2 kmetijskih šol po deželi, izdajanje tedniga časnika v nemškem, in če bo dovelj naročnikov tudi v slovenskim jeziku; zalóga za učence podkovijske šole, preuredba družbinih postav i. t. d. Gosp. Dr. Hlubek je razložil mnoge važne skušnje na družbinim vertu v pretečenih 3 létih. Zavolj krompirja je povedal, da se je gnjilina ravno také iz semena pridobljeniga krompirja prijemala, kakor družiga, in da je krompir, na novo gnojenje sajen, nar bolj gnjil. Scer so mu mnoge skušnje razodele, da krompir iz

strij navadno, je drevó, ki kaj dobro orje in je posebno lahko. Je že tudi pri nas skušeno; gosp. Matévž Finc, Ljublj. mestni zdravnik, ga ima in poterdi. To drevó je posebno zato velike hvale vredno, ker se ž njim tako dobro nazadnje na ozarah njiva obere. Veljá čez 30 gold.

Švercevo drevó si je med vsimi drevesi narveči slavo pridobilo. To drevó je iz Flandrije v Belgíi domá, kjer že od starodavnih časov kmetijstvo na narvišji stopnji stoji in kjer so narumnišji kmetovavci. Ker pa je to drevó slavni kmetovavec Šverc po svetu razglasil, mu je ostalo imé Švercovo drevó. Švercovo drevó ima le eno ročico, spredej pa namest pljužnih kolic ima znine ali dërso, ktera se da višji ali nižji postaviti. To drevó orje kaj dobro in lepo, in tudi naši Krajnski orači so ga že popolnoma poterdili pri g. Terpincu, ki si je to drevó (mende pervo na Krajnskim) *) omislil; in s katerim so njegovi orači tako zadovoljni, de se našiga domačiga več dotakniti nočejo. Veljá v Ljubljano pripeljano 40 gold.

Švajcarsko drevó (Schweitzer Adel) ni prav za prav drevó, kar se na lemežu vidi, ki je vse drugač napravljén in brez stranske dile. To drevó je posebno dobro, zemljo na desno in levo obračati.

Ruhadlo je na Českim navadno, zavolj posebno dobrih lastnost pa že tudi po Nemškim in Francoskim zlo znano drevó; ktero se posebno na bolj lahki perhli zemlji dobro obnaša; je prosto (einfach) izdelano, terdno, dober kup, in se lahko napravi in pri delu lahko vodi. To drevó je od léta do léta bolj obrajtano, in tudi pri nas na Krajnskim že znano.

Hohenhajmsko drevó s tremi lemeži, katerih dva zadnja se dasta nazaj pomakniti. je za zrahlanje in oplevenje zemlje naj bolj poterjeno, to pa le takrat, kader se polje v poredama odločenih verstah obdeluje, de se potem s tem drevesam zemlja med verstami zrahlja.

Jordanovo osipavno drevó (Jordan'scher Anhaufelflug), posebno poterjeno drevó, že tudi našim večim kmetijam znano, kjer veliko krompírja, turšice i. t. d. sadé. V verstah sajeni sadeži se dajo s tem drevesam, ki zemljo reže in po strani poklada, ročno in lepo osipati. Tako kaj dobro za veči posestva veljá 8—11 gold.

Jordanovo drevó s 7 čertali (Jordan'sche Saatharke) razruši in zrahlja zemljo, posebno na suhi zemlji in suhih krajih poterjeno.

Brabantska brana (Brabanter Egge) je posebno pri zlo težki zemlji tako dobra, de je kmetovavci ne morejo prehvaliti. „Čez Švercovo drevó in pa Brabantsko brano ni nobeniga orodja, pravi nek skušen kmetovavec. Zavolj zvegano stoječih polje ne more zadnji zob nikdar tje seči, kamor je sprednji segel. Veljá 6—8 gold.

Škocijska brana (Schottische Rhomboidal-Egge). Posebno dobra na vozkih krajih ali ogonih, zato ker ste zmirej po dve s šarniri skup sklenjene; tedaj zamore živina po razoru iti in dve brazdi na pol povleči.

Burgarjeva sejavnica za turšico, bob in fižol; ta mašina je že po več deželah dobro znana, clo manjši kmetije jo že imajo, (na družbenim vertu na Poljanah je viditi). Sejavnica obstoji iz eniga valjarja ali okroga, okoli kteriga so globine, ktere prejemajo zernje, ktero gré, kadar se valjar vertí, v strugo, po kterim pride v zemljo. — Obstojni deli so na po-

dobi izrisani: a) je valjar, b) so globine, c) je metla, d) je struga, e) je liják, ki tudi brazdice za zernje dela in seje.

Goli in pusti Kras v 3 létih v mlade seženj visoke boršte spreobertiti.

Spisal A. Fleišman.

(Konec.)

Pred sklepam svojiga priporočila za obdelovanje goliga Krasa moram še za napravo senožet ali travnikov naslednje zeliša in trave na vso moč priporočiti, de si bojo kmetovavci za živinsko klajo ali pičo kaj dobriga in koristniga poskerbeli.

Te zeliša so: protisončnica (Wiesen- und grosser Bocksbart), — mleček ali škersobca (Acker- und Gemüse-Gänsedistel), — regrad divji (spiesslicher Löwenzahn), — regradnik borštni (Wald-Habichtskraut), cikorja (Cichorie gem.), — regrad pravi (gebräuchliches Pfaffenröhrlin), — metelka ali polžarca (gemeiner Siechel- und Karster Schneckenklee), — detelja rudeča, rumenkasta, travniška, hribovska, rudečkasta, srednja, zlatorumena, in bela (rother, weisslichgelber, Wiesen-, Alpler-, röhlicher, mittlerer, goldfarbiger Berg-Klee), — kamniška bela in rumena detelja (gem. und gebräuchlicher Stein- oder Melilotenklee), — kozja zel ali rutica (gebräuchliche Geisraute), — grašica tičja, borštna in mejiška (Vogel-, Wald- und Zaun-Wicke), grahor travniški, borštni in mejni (Wiesen-, Wald- und Zaun-Platterbse), — detelja turška *) ali petelinova glava (gem. Esparsette), — lesičji rep (Wiesen-Fuchsschwanz), — mačji rep (Wiesen-Lieschgras oder Tymotheusgras), — migla (gemeiner und Auslaufer treibendes Straussgras), — ojstrica (Wald-Reithgras), — ovsnica ali pahovka (französisches Raigras), — medenica ali erženika (wolliges und weiches Honiggras), — tratnica travniška ali snožetna, létna in obmejna (Wiesen-, jähriges und Hain-Rispengras), — bilnica ovčja, rudeča, snožetna in borštna (Schaf-, rother, Wiesen- und Wald-Schwengel), — oves snožetni rumenkasti in mehkodlakni (Wiesen-, gelblicher und weisshaariger Hafer), — pirnica Queckengras), — dišeča trava, rosulja, poboljka (wohlriechendes Ruchgras).

Veliki zbor

kmetijske družbe v Ljubljani.

(Konec.)

Družbe predsednik g. Terpinc je naznanil potem štiri, za kmetijstvo važne reči: 1) de je novo drevó — Švercovo **) imenovano — ktero je zboru pokazal, na njegovih njivah prav dobro poterjeno bilo, torej ga priporočil kmetovavcam; 2) de je, živinorednikom kúp živinske soli polajšati, 50 centov te soli iz Halajnske solarnice pripeljati dal; v sodčkih, ki deržé 1 cent in 25 funtov in 7 gold. veljajo, se dobi ta sol pri g. Fabriotti v pisarnici, ki jo ima Vevška papirnica v g. Galletovi hiši Nr. 2 na velikim tergu; 3) je pokazal in razložil g. predsednik koristnost tistiga orodja za kosé klepati, ktero se Francosko klepálo imenuje ***) in je naznanil, de bo kmetijska družba vsaki kmetijski učilnici eno tako klepálo poslala. Gosp. Finc je iz lastne skušnje popolnoma poterdil veliko hvalo tega orodja, s kterim tudi slep kosec natanjko

*) Pretekli teden je dobil g. Terpinc, naše kmetijske družbe slavni predsednik, iz Magdeburga na Pruskim, Švercovo drevó skozi in skozi železno, ki je tako lepo izdelano, de ga je veselje viditi. Kako se bo pa obnašalo, bo še le skušnja učila. Veljá scer z vožnjo vred 40 gold.; tode g. Terpinc bo poslal to drevó g. Texterju v Terzič; morebiti de domá izdelano bo veliko boljši kúp. Vred.

*) Posebniga priporočila vredna. Vred.

***) Je tudi med podobami viditi, ki smo jih »Novicam« pridjali.

***) Podoba in velika koristnost tega klepála je popisana v Novicah 1847 léta, v 35. listu. Vred.

klepati zamore; 4) poslednjič je naznanil g. predsednik de Štajarski bik žlahniga Mircetarskiga pleména, ki ga je družba po naročilu g. prof. Hlubeka od g. Bernauerja iz Bruka na Štaj. dobila, je že na družbinim dvoru na Poljanah za pleme o prihodnjim létu; g. predsednik in g. Malič sta si z bikam tudi kravi ravno tega žlahniga plemena pripeljati dala, de se bo čista reja ohranila, Bik veljá 110 gold., — kravi pa ste po 140 in 150 gold. dobriga denarja.

Potem je prišla delitva častnih daril pridnim sadjo- in murvorejcam na versto, ktere se vsi tisti dobili, ki so jih podružnice nasvetovale, namreč: prvi cekin, po namenu visoke časti vredniga dvorniga kaplana g. Primica na Dunaji, je prejel Andrej Kosler iz Riga na Kočevskim, drugi cekin pa Matija Rohrmann mlajši iz Dobravske vasi. Sreberne svetinje so bile spoznane: Valentinu Košarju iz Tajnic, Jožefu Pernaču v spodnjih Gorjah, in pa Francu Bisjaku iz Dražovnika.

Mnogim gospodam pa iz verste večih kmetovavcov, duhovskega in učiteljskiga stanú, je bila za njih hvale vredno prizadevanje v reji sadnih ali murvinih drevés ali pa za razširjenje sadjorejniga podúka, očitna hvala spoznana, namreč: g. posestnikom Rakovniškiga, Mokronoškiga in Mirniškiga gradú, — v Zatičniski podružnici g. vitezu Födranspergu, g. Hribarju, g. Guliču, g. Grösingu in g. Kopeckimu; v Ribniški podružnici g. Fr. Haleku v Dolenji vasi; po nasvetu podružnice Radoljske: g. Janezu Brenčetu, poprejšnjemu kaplanu v Bohinski Bistrici, in g. Jak. Mencingerju, učitelju ravno ondi; pa tudi šolska mladost v Bohinski Bistrici je bila zavolj njeniga pridniga obnašanja v sadjoreji v izgled drugim očitne pohvale vredna spoznana. —

Ker je mesto eniga odbornika prazno, je bila volitev noviga odbornika, pri kateri je bil g. Mihael Ambrož izvoljen. — Od podružnic za nove ude nasvetovani, so bili vsi od zbora poterjeni.

Gosp. Ferd. Šmidt iz Šiške je razdelil zbranim udam nekiga zlo rodovitniga lisastiga fižola, ki se po nemško „buntscheckige Prinzess-Fisole“ imenuje; ena rastljina mu je rodila 187 strokov z 1019 fižoli.

In s tem je bil letašnji zbor dokončan, kteriga je naš za prid in napredovanje kmetijske družbe serčno skerbni g. predsednik s prijaznim ogovorom sklenil.

Spomin na Gradec.

(Konec.)

Drugi dan je bil zbor obertnijske družbe (Industrie-Verein), pri katerim so bili nar važniši pomenki zastran zaostalih dolgov, ki se imajo Graškemu središu plačati, in zastran prlhodnje zvéze notranjo- in zgornjo-Avstrijskih družb s Štajarsko. Vse druge družbe so se ločile od Graške, samo Krajnska hoče s Štajarsko terdno zedinjena ostati, kar je g. Samasa v iménu Krajnske družbe natanjko razložil. — Pri tem zboru je bilo razdeljeno 8 daril nar pridnišim učencam risarke šole; veselilo nas je med poslavljenimi učenci tudi eniga Krajnca viditi iz Koprivnika; Pašelná po imenu. — Po zboru (o dveh popoldne) so svitli nadvojvoda vsim vunanjim poslancam visoko čast skazali in jih k sebi na kosilo povabili, kjer smo se zares prav dobro imeli v družbi njega in njegove ljubeznjive rodovine. Takó sta nam ta dva dneva prav naglo in prijetno pretekla. Gosp. nadvojvoda so nam prijazno obljubili, prihodnje léto spet na Krajnsko priti.

Tretji dan sim prav veselo doživel v družbi svojiga draziga prijatla g. Dr. Hlubeka, ki me je na družbini vert, v svilarnico slavne Štajarske svilarne

družbe v Baierndorf, in v kmetijsko šolo, ktero g. Höpfner na svojim posestvu v Krotendorfu prav modro vodi — peljal, kjer sim mnogo znamenivih reči vidil.

Prav žal mi je bilo, de več družih drazih prijatlov v Gradcu sim mogel le takó rekoč memo gredé obiskati, nekterih pa clo ne, ker vse 3 dni je bilo z imenovanimi rečmi opraviti. Vunder sim tudi v slovenskih zadévah mnogo veseliga slišal in se z nekterimi rodoljubi osebno soznanil, ki sim jih poprej le po pisnih poznal. Z veseljem se spomnim pomenkov s častitimi gospodi profesorji Dr. Muršečem, Dr. Kopačem, Dr. Škedelnam, ktere sim vse žive za pravično slovensko reč najdel. Tudi častiti g. gimnazijalni inspektor Dr. Kleemann mi je mnogo veseliga zastran svojiga obiskanja posebno Štajarskih gimnazij razodel; pa mi je tudi povedal, kako zlo se je začudil, de v Celju, Marburgu in Celjovcu dosihmal učenje slov. jezika tudi za rojene Slovence ni veljalo za zapovedani (obligatni) predmet, kar je na mestu ukazal, de mora biti, ker ministerski ukaz tako zapové. Gosp. Dr. Škedel in g. Dr. Kopač bosta v drugi polovici šolskiga léta začela učiti kaznovavno pravo v slovenskim jeziku; eden bo učil materijalni, drugi formalni del. Čeravno v tako važnih ukih, v kterih se mora tudi nemški jezik s sto in sto ptujimi besedami pomagati, bo začetek nekoliko težák, jima bo vunder vsak dan beseda gladkejši tekla, ker nobena reč ni težka, ako se bistra glava zedini s pravo voljo. Gosp. Dr. Krajnc se v razlaganju svojiga predmeta že izverstno obnaša. Še prijetniši je pa učenje učenikam, ako imajo učence njim serčno udane, in tacih se učenikam v slovenskim jeziku gotovo manjkalo ne bode, ker slovenska mladost je povsod lepo vneta za svoj materni jezik, ki, čeravno zdej še milo zdihuje po ravnopravnosti pri vradijah, bo vunder enkrat tudi tukaj svojo vstavno veljavnost zadobil.

Dr. B.

Poslednja beseda o starim letu zavoljo zemljišniga oprosténja.

Kar se je ljudém že dopovedvalo, kar so „Novice“ že v mnogih sostavkih pisale, vse to nekterim še ni zadosti, in treba bi bilo, da bi se jim ena in ravno tajista reč vedno trobila: „varite se šuntarjev in zapeljivcov!“ Tista zvijača, s ktero se po nekterih krajih, posebno pa v Ljubljanski okolici, ljudém glavo motiti skuša, da so namreč cesar Ferdinand vès drug patent dali, s kterim so tlake, desetina in sploh vse davšine poprejšnih podložnih kmetov overžene, brez da bi se v njem od kakšniga odškodovanja govorilo, še vedno nekterim ljudém po glavi blodi. Žali Bog! da sleparjem nekteri veliko raji verjamejo, kakor poštenim in resničnim možem. Popraševali smo okrog, kakšni je neki tisti patent, na kteriga se nekteri še vedno opirajo, in lejte! En kmet nam je sam nekaj natisnjeniga prinesel, cesar brati ni mogel, in je terdil, da je ta tisti pravi patent, in da samo to velja, kar v tem patentu cesarja Ferd. stoji, da pa od odškodovanja, h kterimu se zdaj kmetje silijo, v njem ne besedice najti ni. Serce se nam gane, ko pogledamo in beremo, kar nam kmet pokaže. Namesto tako imenovaniga patenta, vidimo tiste mile besede bivšiga cesarja Ferdinanda, slavniga spomina, tisti „poziv na svoje narode*“,

*) Celo to pismo, kteriga nekteri za „pravi patent“ imajo, je od besede do besede natisnjeno v 44. dokladnim listu leta 1848. V listu 42. Novíc 1848 se pa najde tudi razglas cesarja Ferdinanda 6. kozoperska, ko so Dunaj zapustili; 2 dni po tem so razposlali drugi razglas iz Hercogenburga, kteriga so cesar zato pisali, ker so mislili, de zavolj tačasnih Dunajskih silnih prekucij uni prvi razglas morebiti ni sploh oznanjen bil. Tudi ta razglas se najde v 42. listu 1848. Tisti, ki toliko govore od nekiga